

Byl jsem ve „stribkách“ Václav Lešák, *1927 Noviny České

O banderovcích a o tom, co dělali v okolních obcích zejména s Židy a Poláky, jsem věděl již jako patnáctiletý. Netušil jsem, že za nějaký rok budu s nimi muset i já přicházet do těsnějšího styku. Věděl jsem z doslechu, že v obci pracovala buňka Blaníku, jejíž vedení se umělo nějak s banderovci dohodnout, aby nás nechávali na pokoji, ale my holobrádkové jsme nebyli k této činnosti připuštěni. Na jaře roku 1944 bojeschopní volýňští muži včetně členů Blaníku nastoupili do 1. čs. armádního sboru v SSSR a s nimi i mnoho dívek. Podobně jako v jiných českých obcích doma zůstaly ženy, my výrostci a staří lidé. Museli jsme zastat nejen veškerou práci, ale také se starat, aby byly splněny dodávky jak sovětům, tak banderovcům. I s banderovci jsme museli umět vyjít po dobrém, jinak bychom těžko obstáli.

Je pravdou, že v minulosti občané naší vesnice s Ukrajinci žádná vážnější nedorozumění neměli. Za cara i za Poláků je možno naše vztahy charakterizovat jako korektní, asi takové, jaké běžně mezi sousedy bývají, snad jen sem tam s nějakou slovní půtkou. S mnohými ukrajinskými kluky a děvčaty jsme se znali ze školy.

Banderovci se všemožně snažili narušovat sovětské válečné úsilí sabotováním povinných dodávek, vyhýbáním se službě v Rudé armádě, a dokonce sem tam i přepadáváním správních a vojenských orgánů. Sovětské orgány proto organizovaly „istribitel'nyje batalióny“ (vyhlazovací prapory), které měly chránit obce, místní orgány sovětské vlády, sklady ap., a také provádět na řízené „vyčišťovací akce“. V Novinách Českých byla také založena skupina, v níž bylo povinně 32 českých mladíků. Velitelem byl sovětský důstojník, asi od NKVD. Za dobu existence skupiny banderovci tři velitele zastřelili. Byl jsem delší dobu zástupcem velitele. Na rozdíl od něho jsem já i čeští členové skupiny při na řízených vyčišťovacích akcích proti banderovcům „nikoho neviděli“ a oni zase „neviděli“ nás, i když naše akce pozorovali a často o nich i dopředu věděli. Ovšem, když banderovci potřebovali potraviny, oděvy a jiné věci, tak si to písemně u našeho starosty objednali, samozřejmě bez jakékoliv úhrady, a běda, kdyby požadavek nebyl včas nebo neúplně splněn. Po výstrahách by to někdo zaplatil životem. V Novinách Českých jsme požadavky plnili a přesto tři občany banderovci zavraždili. Z českých „stribků“ v Novinách Českých nikdo nepadl, ani nebyl zraněn. Však také když jsme v akci již museli střílet, pečlivě jsme mířili... do vzduchu. A banderovci to věděli a dělali totéž.

Praha v prosinci 1997

Podle volného vyprávění zaznamenal Jiří Hofman